

สรุปผลการศึกษารูปแบบช่วงกับการพัฒนาที่โล่งเมือง

การศึกษารูปแบบช่วงในเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ทำให้ได้รับทราบช่วงหรือพื้นที่โล่งนั้นมีลักษณะการก่อเกิดที่มีจุดปฐมเหตุอันแตกต่างกันหลากหลายและซับซ้อน มีระบบของพื้นที่โล่งที่สัมพันธ์กับโครงสร้างเมืองกับปัจจัย คติ ภูมิทัศน์ อันตอบสนองต่อกิจกรรมของผู้คนแต่ละชนชั้น ทั้งนี้พื้นที่โล่งของเมืองในระดับต่างๆ จะสัมพันธ์กับกิจกรรมและลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามระดับความหมายความสำคัญที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เป็นผลมาจาก กลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรมประเพณี จารีตปฏิบัติ คติความเชื่อทางพุทธศาสนาและผีบรรพบุรุษซึ่งได้หล่อหลอมมาจากค่านิยมธรรมสู่ด้านรูปธรรม อันเป็นรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนและรูปแบบเรือนพักอาศัยและการดำรงชีวิตประจำวัน

ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยช่วงประเภทต่างๆ ได้แก่ ช่วงหลวง ช่วงสิงห์ ช่วงเมรุและสุสาน ช่วงวัง ช่วงวัด ช่วงบ้าน ช่วงเรือน โดยพบว่าพื้นที่ช่วงในระดับและรูปแบบต่างๆ มีระบบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกันหมดทั้งในเชิงพื้นที่และในแง่การรองรับกิจกรรมการใช้สอยของคนในสังคม นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนต่างๆ ของเมืองและโครงสร้างเมืองอันได้แก่ ภูเขา แหล่งน้ำแม่น้ำ พื้นที่เพาะปลูกเกษตรกรรม พื้นที่พักอาศัย แนวคูเมือง กำแพงเมือง เส้นทางสัญจรทางบกและทางน้ำ เหล่านี้เป็นต้น

6.1 การก่อเกิดและบทบาทหน้าที่ของช่วง

- ช่วงหลวง เกิดจากเหตุผลด้านคติความเชื่อที่เกี่ยวกับผีบรรพบุรุษและความเชื่อทางศาสนาพุทธและฮินดู ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคม อันรองรับกิจกรรมของชาวเมืองทั่วไปและงานพระราชพิธีของกษัตริย์
- ช่วงสิงห์ เกิดจากคติความเชื่อทางไสยศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่มาจากด้านการศึกษาสงครม และสร้างสิทธิธรรมในการปกครองเมืองของกษัตริย์ราชวงศ์เชื้อเจ็ดตน
- ช่วงเมรุ เกิดจากคติทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ชีวิตหลังความตายอันเกี่ยวข้องกับพิธีการปลงพระศพของกษัตริย์และเชื้อพระวงศ์
- สุสาน เป็นสถานที่เผาศพหรือฝังศพของชาวเมืองทั่วไป อดีตจะมีการแยกพื้นที่สุสาน ระหว่างเจ้ากับไพร่ มีจารีตที่ไม่นิยมฝังหรือเผาศพในเขตเมืองและในวัด
- ช่วงวัง ก่อเกิดมาจากการเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมงานเมืองและการค้าขายสินค้าของกษัตริย์ รวมทั้งเป็นพื้นที่อนุภาพประสงคส์สำหรับรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของเชื้อพระวงศ์

- ช่วงวัด ก่อเกิดและสัมพันธ์กับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านเป็นพื้นที่เอนกประสงค์รองรับกิจกรรมในพระพุทธรูปและกิจกรรมในวิถีชีวิตของชาวบ้านทั่วไป
- ช่วงบ้าน ก่อเกิดมาจากคติความเชื่อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนิมิตหรือสิ่งลึกลับถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจของกลุ่มคนในสังคมที่สัมพันธ์กับตำแหน่งวัดด้วย
- ช่วงเรือน ก่อเกิดจากลักษณะการดำรงชีวิตประจำวันของคนในยุคสังคมเกษตรกรรมที่ต้องการพื้นที่โล่งในการรองรับกิจกรรม อันมีส่วนสัมพันธ์กับคติความเชื่อ โสภักดีในด้านต่าง ๆ ทั้งการปลูกเรือน การสร้างเมือง เป็นต้น

ทั้งนี้ในภาพรวม พื้นที่โล่งหรือช่วงในรูปแบบต่าง ๆ ตอบสนองต่อการใช้สอยในแต่ละกิจกรรมและกลุ่มผู้ใช้ อย่างมีเหตุผลที่สัมพันธ์สอดคล้องกับช่วงสถานการณ์นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านรูปธรรมและด้านนามธรรม ช่วงจะสัมพันธ์กับพื้นที่ต่าง ๆ อันเป็นสภาพธรรมชาติแวดล้อมโดยรอบและโครงสร้างเมืองสำคัญต่าง ๆ อันได้แก่ พื้นที่ส่วนที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในสังคมขณะนั้นกับพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นสัญลักษณ์ทางคติความเชื่อ อันเป็นผลให้เกิดความกระชับแน่นแฟ้นต่อโครงสร้างทางสังคมและกลายเป็นจารีตประเพณี แบบแผนในทางปฏิบัติ เพื่อเป็นกลไกควบคุมสังคมในระดับหน่วยครัวเรือน หมู่บ้านและสังคมเมือง

6.2 การสูญเสียพื้นที่และบทบาทหน้าที่ของช่วง

พื้นที่โล่งหรือช่วงในอดีตรูปแบบต่าง ๆ ก่อเกิดขึ้นมาจากความต้องการพื้นที่โล่งในการรองรับต่อเฉพาะลักษณะของกิจกรรมอันสัมพันธ์กับคติความเชื่อต่าง ๆ อันเป็นด้านนามธรรมและกิจกรรมด้านรูปธรรมที่ขึ้นอยู่กับช่วงสถานการณ์ รูปแบบการดำรงชีวิตประจำวัน รูปแบบที่พักอาศัย รูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชน ดังนั้นเมื่อช่วงเวลาและสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดความเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่แตกต่างกัน พื้นที่โล่งที่สัมพันธ์กับลักษณะการดำรงชีวิตของคนยุคหนึ่งก็ได้รับเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้มีตัวแปรและปัจจัยหลายสาเหตุ ซึ่งสามารถสรุปย่อ ๆ ของการสูญเสียพื้นที่ช่วงในรูปแบบต่าง ๆ ของเมืองเชียงใหม่ ดังนี้

- ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายการรวมชาติในยุคอดีตที่รัฐบาลกลางเข้ามามีบทบาทแทนอำนาจของกษัตริย์ท้องถิ่นในทุกด้าน มีความพยายามทำลายและปล้นสัญลักษณ์เดิมของกษัตริย์ท้องถิ่น โดยมีการทำลายพื้นที่ช่วงและวังต่าง ๆ ด้วยวิธีการตั้งสถานที่ทำการรัฐบาลกลางและสถานที่ราชการเข้าไปแทนที่ พร้อมทั้งจำกัดและลดบทบาทของวัด พระภิกษุสงฆ์ท้องถิ่นลงนำเอาระบบการศึกษา ภาษาพูด ภาษาเขียน คำนิยมใหม่จากท้องถิ่นเข้ามาครอบงำ และหล่อหลอมเยาวชนท้องถิ่นให้มีโลกทัศน์ในมุมมองใหม่ที่แตกต่างกันจากเดิม ในสมัยต่อมาได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศต่อภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีกำหนดบทบาทของจังหวัดนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับภาพรวมในการ

พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เมืองเกิดการขยายตัวอย่างก้าวกระโดด มีการพัฒนาพื้นที่เมืองอันนำพาความเจริญในด้านต่าง ๆ เข้ามารู้อยู่ที่เมืองและพื้นที่ชนบท แผนพัฒนาบางแผนไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับศักยภาพโดยรวมของจังหวัด อีกทั้งยังเข้าไปสร้างความขัดแย้งต่อบริบทเดิม อันเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อหลักไวยากรณ์เดิมของเมืองในการกำหนดและพัฒนาพื้นที่ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ที่ไม่ได้วางแผนรองรับสถานการณ์เมืองไว้อย่างรัดกุมและสอดคล้องต่อรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองแห่งหนึ่งเมืองรวม มาตราการด้านกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ทั้งในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและการควบคุมอาคาร มักไม่สอดคล้องกับรูปแบบพื้นที่เดิม อีกทั้งกฎหมายบางมาตราที่ยังล้าสมัยไม่ทันการณ์กับการเจริญเติบโตของเมือง รูปแบบบริการการปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่คณะผู้บริหารเทศบาลขาดทักษะความรู้ความเข้าใจต่อทิศทางการกำหนดบทบาทและพัฒนาเมือง ทำให้เกิดการเจริญเติบโตของเมืองอย่างไร้ทิศทาง เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเกิดความขัดแย้งต่อรูปแบบสิ่งปลูกสร้าง และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนที่รูปแบบเมืองใหม่ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับรูปแบบเมืองเก่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ไป

- **ด้านเศรษฐกิจ** การเจริญเติบโตและการพัฒนาเมืองส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เกิดย่านพาณิชยกรรมและที่พักอาศัยหนาแน่นเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ความต้องการพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการค้า ทำให้พื้นที่พักอาศัยเดิม พื้นที่พาณิชยกรรม พื้นที่โล่งต่าง ๆ ลดน้อยลงตามสัดส่วนของการเพิ่มกิจกรรมเมืองและจำนวนประชากรเมือง รูปแบบทางเศรษฐกิจการค้ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันสัมพันธ์กับระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบเทคโนโลยีในการผลิต การค้าขายเพื่อยังชีพเปลี่ยนไปสู่การค้าขายแบบสะสมทุน ที่ค้าขายตามอาคารพาณิชย์ตลอดทั้งวัน ไม่ต้องการพื้นที่โล่งเมืองอีกต่อไป

- **ด้านสังคม** ผลจากการเปิดประเทศทำให้มีการติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้น อีกทั้งนโยบายการรวมชาติหล่อหลอมให้คนทั้งชาติมีทัศนคติในรูปแบบเดียวกัน โดยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต ทัศนคติ ค่านิยมต่าง ๆ โครงสร้างทางสังคม มีความสัมพันธ์ที่แตกต่างไปจากเดิม อดีตสังคมเกษตรกรรมสังคมมีการปะทะสังสรรค์กันบริเวณชานบ้านและชานวัด อันเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อและการดำรงชีวิต ปัจจุบันรูปแบบสังคมเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมและสารสนเทศ เมื่อมีความเจริญขึ้น รูปแบบสังคมมีการปะทะสังสรรค์กันบนพื้นที่แห่งใหม่ เช่น ทั้งสรรพสินค้า สถานบันเทิงเริงรมณ์ต่างๆ สนามกีฬา และสวนสาธารณะ เป็นต้น ทำให้ช่วงหลายรูปแบบลดความสำคัญลงไป อีกทั้งรูปแบบอาคารทรงสากลก็เกิดความเปลี่ยนแปลงตามค่านิยมและสถานการณ์ของโลกตะวันตก ส่งผลให้ขาดการสืบทอดหลักไวยากรณ์ดั้งเดิม อันทำให้ลักษณะกายภาพเปลี่ยนแปลงตามไป

- **ด้านกายภาพ** ผลจากการขยายตัวและการเจริญเติบโตของเมือง ส่งผลให้เกิดการสร้างระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อรองรับกับความเจริญและอำนวยความสะดวก พบว่าโครงข่ายของถนนหลายเส้นทาง

ที่ตัดผ่านทำลายพื้นที่โล่งเมืองและสถานที่สำคัญอันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศูนย์รวมจิตใจของชาวเมือง อันเนื่องมาจากการขาดข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและวิสัยมองแนวคิดที่แตกต่างไปจากโลกทัศน์ความเชื่อของคนพื้นถิ่น อีกทั้งยังเข้าไปทำลายโครงสร้างเมืองโบราณหลายแห่ง ทำให้ลักษณะกายภาพเมืองโบราณมีความขัดแย้งกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของเมืองปัจจุบัน ส่งผลให้เมืองขาดเอกลักษณ์ อีกทั้งระบบการศึกษามีส่วนให้คนมีค่านิยมต่อรูปแบบสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและด้านวิถีชีวิตศิลปะอื่นๆ เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสค่านิยมตะวันตก สถาปัตยกรรมหล่อหลอมแยกแยะแนวคิดตะวันตก โดยหลักไวยากรณ์ดั้งเดิมขาดพัฒนาการสืบสานต่อ ทำให้รูปแบบผังเมืองได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตก อันเป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับวิถีชีวิตของคนเมืองหนาว ที่เหมาะสมกับกับเมืองโบราณของโลกตะวันออก ไม่ประสบความสำเร็จในการใช้สอยประกอบกิจกรรมและรูปแบบเมืองไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวเมือง เมืองเติบโตอย่างไร้ทิศทางและขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสร้างความขัดแย้งทางด้านจิตใจและมุมมองระหว่างสิ่งปลูกสร้างรูปแบบใหม่ เช่น ตึกแถว อาคารสูงๆ ที่เข้าไปบดบัง วัดและอาคารทางศาสนา ส่วนรูปแบบบ้านพักอาศัยก็มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ชาวเรือนสูญเสียตามไป ทั้งนี้สัมพันธ์กับปัจจัยอื่นๆ ด้วยเช่น รูปแบบทางเศรษฐกิจการค้าและวิถีชีวิตการประกอบกิจกรรมที่ไม่ต้องการรูปแบบพื้นที่โล่งแบบเดิมอีกต่อไป

ด้านวัฒนธรรมประเพณี เมื่อโครงสร้างทางสังคมอ่อนแอลงไป ผู้คนเริ่มห่างเหินจากขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีต่าง ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่าง จากคนรุ่นบรรพบุรุษต่อคนรุ่นลูกหลาน ทำให้ความเข้มแข็งต่อรูปแบบการประกอบกิจกรรมจิตจางลงไป เมื่อทัศนคติ ค่านิยม โลกทัศน์ ความเชื่อ ศรัทธาเริ่มเลือนลาง โครงสร้างทางสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้คนในสังคมห่างจากพื้นที่ที่ช่วง สังคมเมืองได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างถิ่นมากขึ้น และทิศทางความเป็นไปของบ้านเมืองตามจารีตประเพณีดั้งเดิมได้ส่งผลให้พื้นที่โล่งลดบทบาทและสูญหายไปมากที่สุด หากเปรียบเทียบเชิงพื้นที่แล้ว พบว่าพื้นที่ช่วงเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองลดความเข้มแข็งลงไป เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนชนบทนอกเมือง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการรื้ออารยธรรมต่างถิ่นและการพัฒนาเมือง รับและลอกเลียนวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายแตกต่างมากกว่าชนบท

6.3 สภาพของพื้นที่โล่งเมืองปัจจุบัน

เมื่อทบทวนประวัติศาสตร์ของรูปแบบช่วงในอดีตต่อลักษณะรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและชุมชนเมืองในระดับต่างๆ แล้วสามารถสรุปด้วยภาพรวมว่าช่วงดำรงบทบาทเป็นพื้นที่โล่งที่เกิดจาก จิตใจความเชื่อของบรรพบุรุษ จิตของฮินดูและพุทธศาสนาและจากปัจจัยในการดำรงชีวิตในสังคมเกษตรกรรมที่สัมพันธ์กับโลกแวดล้อมในด้านต่างๆ อันตอบสนองต่อคนในสังคมทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกชนชั้นในสังคม ในแง่ของการดำรงชีวิตประจำวันให้มีความสุขทั้งในด้านนามธรรม คือ จิตใจ ในด้านรูปธรรม คือ สภาพร่างกาย อันสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและระบบนิเวศวิทยาในภาพรวมของเมือง

เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพของสังคมปัจจุบันและสภาพของพื้นที่โล่งเมืองในระดับและรูปแบบต่างๆ แล้วพบว่า เมืองเชียงใหม่กำลังประสบปัญหาการเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และไว้รากเหง้าอารยธรรม ประสบบัญชีปัญหาต่างๆ เหมือนกับปัญหาที่เคยเกิดขึ้นที่นคร มหานคร และเมืองใหญ่ๆ อีกหลายเมืองทั้งในประเทศที่ด้อยพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ในพื้นที่นี้จะขอวิจารณ์แต่เฉพาะเรื่องสภาพปัญหาของพื้นที่โล่งของเมืองในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. เมืองเชียงใหม่ขาดแคลนพื้นที่โล่งเชิงวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ขนาดใหญ่ของเมือง และพื้นที่ระดับชุมชนและละแวกบ้าน
2. พื้นที่โล่งเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันขาดการบริหารจัดการพัฒนาและปรับปรุง ขาดการเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อกิจกรรมชุมชน
3. พื้นที่โล่งเมืองในเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบและระดับต่างๆ ถูกบุกรุกพื้นที่และสูญเสียบทบาทและพื้นที่ลงไป

ทั้งนี้สามารถประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดสภาพปัญหาของเมืองและพื้นที่โล่งของเมืองระดับต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านการเมืองการปกครอง มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศจากส่วนกลาง มีแผนและมาตรการต่างๆ ถูกกำหนดขึ้นมากและบังคับใช้ทั่วประเทศ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาผังเมืองรวม เป็นต้น ยังไม่ได้รับการบูรณาการและข้อกำหนดด้านกฎหมาย และนโยบายของรัฐบาลกลางและส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนทำลายพื้นที่โล่งเมืองและกำหนดความเป็นไปของบ้านเมืองไปในทางดีหรือไม่ดีหรือเลวร้ายลง ตามจริยธรรมและจิตสำนึกของผู้บริหารและกำหนดนโยบายการทำงานหลายนโยบายและหลายแผนงานที่กำหนดขึ้นมากอย่างสับสนวุ่นวายแผนกระดากแต่พอกลับมากำหนดปฏิบัติจริงในพื้นที่ พบว่าผู้ปฏิบัติเป็นคนนำแผนมาใช้กลับไม่สามารถปฏิบัติจริงได้ตามที่วางแผน หรือแผนงานไม่สอดคล้องกับลักษณะจารีตประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซ้ำกลับเข้าไปทำลายจารีตและระเบียบแบบแผนข้อปฏิบัติของคนพื้นถิ่นเสียเอง จึงเกิดปรากฏการณ์ประท้วงเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐบาลกลางและส่วนท้องถิ่นให้บทหนุนในหลายโครงการ เช่น การวางผังระบบสาธารณสุขภาค สาธารณูปการต่างๆ ที่เข้าไปทำลายพื้นที่โล่งและเขตโบราณสถาน

ส่วนนโยบายและแผนของหน่วยงานรัฐบางแผนนั้น พบว่ายังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับพื้นที่โล่งเชิงวัฒนธรรมเท่าที่ควร มุ่งเน้นประเด็นไปในทางปริมาณ ซึ่งพื้นที่ให้สัมพันธภาพกับสัดส่วนของประชากรเป็นด้านหลัก เน้นไปทางกิจกรรมสมัยใหม่ เช่น การออกกำลังกายแบบการกีฬา การพักผ่อนนันทนาการแบบตะวันตก ดังจะพบการเพิ่มพื้นที่สาธารณะ และพัฒนาพื้นที่โล่งเมืองหลากหลายรูปแบบตามลักษณะของผังเมืองปัจจุบัน ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นการวางแผนที่ปลายเหตุแบบตามแก้ไขปัญหามากกว่าการป้องกันปัญหา ทั้งที่กลุ่มประชากรเมืองกลุ่มใหญ่ยังคงมีลักษณะการดำรงชีวิตในรูปแบบคนร่วมสมัยระหว่างยุคสังคมเก่ากับสังคมใหม่ ยังนับถือพระพุทธศาสนา และคติดั้งเดิมแบบผีบรรพบุรุษ มีขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาจากอดีต มีการปฏิบัติจารีตเหล่านี้ตลอดทั้งปี

ดังที่พบปัญหาคือขาดแคลนพื้นที่โล่งของเมืองระดับต่าง ๆ ในการรองรับ กิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ หลายแผนหลายโครงการของเทศบาลนครเชียงใหม่ก็เป็นตัวทำลายหลักต่อสภาพผังเมืองโดยรวมเสียเอง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากประชาชนท้องถิ่นขาดส่วนร่วมในการพัฒนาและกำหนดบทบาทความเป็นไปของบ้านเมือง อีกทั้งระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทและความมั่นคงเพียงพอต่อการพัฒนาเมือง อันเนื่องมาจากความไม่พร้อมและเชี่ยวชาญในหลายเรื่อง ส่วนหน่วยงานและนโยบายของรัฐบาลกลางที่มีอำนาจกำกับดูแลมีพื้นฐานแนวคิดและมุมมองที่ไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับระบบคิดอันเป็นทัศนคติและโลกทัศน์ดั้งเดิมของพื้นถิ่น ผลออกมาจึงทำให้ลักษณะกายภาพเมืองสูญเสียเอกลักษณ์ของพื้นที่

- ด้านการบริหารและการจัดการ พบปัญหาการจัดการปรับปรุง พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อรองรับต่อการใช้สอยและกิจกรรมของชุมชนดังนี้ หน่วยงานของรัฐและกึ่งรัฐ รับผิดชอบดูแลพื้นที่โล่งในลักษณะต่างคนต่างทำไม่มีการประสานสอดคล้องกันและมีแผนแม่บทกำหนดทิศทางของการใช้ประโยชน์พื้นที่โล่งของเมือง ดังพบว่าเทศบาลนครเชียงใหม่ดูแลสนามกีฬาและพื้นที่โล่งต่างๆ ในเขตเทศบาล กรมศิลปากรดูแลพื้นที่เขตโบราณสถาน กรมศาสนาและกรมชนรักษาดูแลพื้นที่วัดและที่ราชพัสดุ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้อาจมีพื้นที่ทับซ้อนกันไม่รวมถึงอำนาจของเจ้าอาวาสที่ดูแลพื้นที่วัดในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งคนในชุมชน ที่ไม่มีสิทธิ์และส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ของส่วนรวมสาธารณะได้อย่างแท้จริง

พื้นที่โล่งอันเคยเป็นพื้นที่ข่วงวัดที่คงสภาพใช้งานและเป็นวัดร้างอันอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ถูกเอกชนเข้าที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารพักอาศัยและอาคารพาณิชย์ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนพื้นที่โล่งของวัด และปัญหาเรื่องมุมมองต่อทัศนียภาพรวมของโบราณสถานทั้งนั้นนโยบายการใช้เอกชนเข้าที่ธรณีสงฆ์นับเป็นอีกกรณีปัญหาหนึ่งที่เกิดกับสภาพวัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปัญหาที่คณะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนพื้นที่ของหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาหลายแห่ง มีสนามกีฬาอันเป็นพื้นที่โล่งแต่กลับไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่แก่ประชาชนและผู้พักอาศัยโดยรอบพื้นที่ เพราะมีการป้องกัน และควบคุมเวลาเข้าออกของสถานที่นั้น ๆ อันมาจากปัจจัยหลายสาเหตุ

ผู้ศึกษาพบว่าประชากรเมืองส่วนใหญ่ยังคงต้องการพื้นที่โล่งเมืองเชิงวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ อยู่ ทั้งนี้ไม่เฉพาะต่อกลุ่มประชากรที่พักอาศัยในเขตเมืองเท่านั้น ยังมีกลุ่มประชากรที่อยู่ชานเมืองและอำเภอรอบนอกที่กระจายตัวโดยรอบยังมีกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเข้ามาประกอบกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่หัวเมือง ซึ่งพื้นที่โล่งเชิงวัฒนธรรมต้องสามารถรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเกี่ยวข้องกับคตินิยมเชื่อดั้งเดิม พระพุทธศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมร่วมสมัยของสังคมเมืองในปัจจุบัน เช่น กิจกรรมถวายพระพรพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เทศกาลงานบุญต่างๆ เช่น เทศกาลซำฮิ้นหิซัล ทำบุญสืบชะตาเมือง เทศกาลสืบเม็ง (ลอยกระทง) เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านี้ยังเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศด้วย

64 การประยุกต์ใช้รูปแบบช่วงต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่โล่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อนำรูปแบบช่วงในอดีตระดับต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ต่อการพัฒนาพื้นที่โล่งเมืองในการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

พื้นที่โล่งระดับเมือง จะเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ของเมืองแห่งใหม่ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มั่งคั่ง สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนและกิจกรรมนันทนาการของชาวเมืองทั่วไป และใช้รองรับกิจกรรมงานเมืองต่าง ๆ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจแต่เดิมใช้กลับคืนมาอีกครั้ง

พื้นที่โล่งระดับชุมชน เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมของชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งพระพุทธศาสนาและ กิจกรรมเมืองปัจจุบัน และเป็นการพัฒนาพื้นที่โล่งให้แก่ชุมชนอันสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและกลุ่มโบราณสถานทางพุทธศาสนา

พื้นที่โล่งระดับละแวกบ้าน เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมของชุมชนในกลุ่มละแวกบ้านในด้านการเป็นพื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่เอนกประสงค์สาธารณะที่รองรับกิจกรรมการพักผ่อนนันทนาการต่างๆ ของประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้รูปแบบพื้นที่โล่งเมืองที่ได้เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้รูปแบบช่วงทุกระดับยังเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน พื้นที่โล่งว่างและพื้นที่สีเขียวนันทนาการยังส่วนอื่นๆ อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อการใช้สอยของคนในชุมชนเมือง อันได้แก่ พื้นที่ว่างแนวริ้วถนน แนวริ้วแม่น้ำ พื้นที่หนองคลองบึง สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ สนามกีฬาของเมือง สนามกีฬาในหน่วยงานราชการและสถานศึกษา ป่าไม้และธรรมชาติโดยรอบ ทั้งนี้ยังเป็นการรื้อฟื้นรูปแบบและลักษณะของโครงสร้างเมืองโบราณให้ปรากฏลักษณะทางกายภาพที่มั่งคั่งอยู่ควบคู่กับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองในปัจจุบันได้อย่างกลมกลืนอันได้แก่ เขตพระราชฐานเวียงแก้ว คู่มุจ้านาย ช่วงหลวง ตำแหน่งวัดละโว้เมืองวัดเจดีย์หลวงและเสาอินทขิล ตำแหน่งวัดสำคัญของเมือง แนวคูน้ำ กำแพงเมือง ป้อมประตู กำแพงวัง ล่าคล่องต่างๆ ดอยสุเทพ พื้นที่ชุมชนพักอาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นถิ่นอันจะเป็นการอนุรักษ์รักษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองของอดีตให้คงอยู่ควบคู่กับสภาพสังคมเมืองปัจจุบันและสอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในภาพรวมของเมือง อันจะเป็นการส่งเสริมและสร้างเอกลักษณ์ให้แก่พื้นที่เมืองเชียงใหม่ที่สัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวเมืองอย่างกลมกลืน มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ สมเป็นเมืองน่าอยู่

1. **พื้นที่โล่งระดับเมือง** ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ยังบริเวณใจกลางเมือง ซึ่งอดีตเคยเป็นพื้นที่ช่วงเมืองหรือช่วงหลวงมาก่อน ทั้งนี้สอดคล้องกับแผนของจังหวัดเชียงใหม่ที่กำหนดบทบาทของศูนย์ราชการแห่งใหม่นอกเมือง ซึ่งมีโครงการย้ายหน่วยงานราชการ และบ้านพักข้าราชการออกจากพื้นที่ ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอแนวคิดในการรื้อฟื้นรูปแบบช่วงหลวงเดิมพร้อมกับการอนุรักษ์กลุ่มโบราณสถานใจกลางเมืองที่มีความสมบูรณ์ในเรื่องขององค์ประกอบ ซึ่งเสนอให้มีการขุดค้นทางโบราณคดี เพื่อหาร่องรอยของพระราชฐานเวียงแก้ว และกลุ่มอาคารต่างๆ อันเคยเป็นวังที่ประทับเดิมของพญามังรายที่เป็นปฐมกษัตริย์แรกเริ่มของเชียงใหม่ ซึ่งกำหนดบทบาทให้เป็นพิพิธภัณฑ์เปิดของเมือง ส่วนคู่มุจ้านายที่มีความสมบูรณ์ของอาคารและพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นอาคารพิพิธภัณฑ์จำลองบรรยากาศสภาพชีวิตของสถาบันกษัตริย์ท้องถิ่นและชาววัง มีการเสนอแนวทางการเปิดพื้นที่และเส้นทางสัญจรทางทั่วไปยังพื้นที่วัดละโว้เมือง วัด

เจดีย์หลวมอันเป็นตำแหน่งของเสฉินพิศล หอศิลปะวัฒนธรรมเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณศาลากลางจังหวัดหลังเก่า อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ วัดหัววง วัดเขียงมัน เพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมเมืองด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและการพักผ่อนนำเอารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของช่วงเมืองในอดีตกลับมาประยุกต์ใช้ใหม่ ที่โล่งมีลักษณะเป็นห้องสนามหลวมเปิดโล่ง ขยขอบปลูกไม้ยืนต้นพื้นดินโดยรอบ ไม้ผลและพืชสมุนไพร ใช้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติของเมืองในอดีต นอกจากนี้แนวคิดในการพัฒนาพื้นที่โล่งระดับเมืองแล้ว ยังเสนอมาตรการและข้อกำหนดทางกฎหมายต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่โล่งแห่งใหม่ เพื่อควบคุมลักษณะประเภทของกิจกรรม การควบคุมอาคารในเรื่องความสูง ความหนาแน่น รูปแบบสถาปัตยกรรม โคนสี ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อพื้นที่โดยรอบแล้วยังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเขตสีเขียวที่เชื่อมกับแผนเมืองชั้นในซึ่งเป็นเขตอนุรักษ์โบราณสถานของเมือง

2. พื้นที่โล่งระดับชุมชนและละแวกบ้าน ได้กำหนดความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ระดับชุมชน คือ พื้นที่ชานโล่ง ในส่วนดูแลรับผิดชอบของกรมศิลปากร กรมธนารักษ์ และพื้นที่ชานโล่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศาสนาที่เป็นวัดคงสภาพใช้งานอยู่และวัดร้างที่อยู่ในเขตโบราณสถาน ทั้งนี้เนื่องจากพบว่าเกิดปัญหาอาคารพาณิชย์และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่เอกชนเข้าพื้นที่ มีรูปแบบอาคารที่ปิดบังมุมมองและบียดแทรกต่อวัดและอาคารทางศาสนา ดูไม่เหมาะสมในเรื่องทัศนียภาพโดยรวม และความเป็นสง่าราศีแก่อาคารทางศาสนา ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางการเปิดพื้นที่ชานโล่งของวัดให้หรือพื้นที่โล่งระดับชุมชนและละแวกบ้านโดยรอบ สำหรับประชาชนเมืองและนักท่องเที่ยวทั่วไป ให้ออกรับกิจกรรมด้านการพักผ่อนนันทนาการ ด้านวัฒนธรรมประเพณีทั้งที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และวิถีชีวิตประจำวัน และกิจกรรมของชุมชนเมืองในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เป็นกิจกรรมที่ขัดแย้งต่อหลักพุทธศาสนาและศีลธรรมอันดีงาม โดยมีแนวทางและมาตรการทางกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการดำเนินงานเพื่อให้ได้พื้นที่โล่งระดับชุมชนกลับมา ทั้งนี้ได้เสนอมาตรการควบคุมลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและการควบคุมอาคารต่อรูปแบบความสูง ความหนาแน่น โคนสี และวัสดุตกแต่ง ไม้มีความกลมกลืนสอดคล้องกับหลักไวยการณ์ของบ้านเมืองและพื้นที่ทางพระพุทธศาสนาส่วนการประยุกต์ใช้รูปแบบช่วงวัดนั้น ผู้ศึกษาเสนอแนะให้เปิดพื้นที่โล่งบริเวณขอบปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นต่างๆ ที่ให้ร่มเงาแก่บริเวณและสามารถใช้บริโภคได้ตามฤดูกาลแก่ประชาชนทั่วไป

6.5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้รูปแบบช่วง

บทบาทของช่วงหรือที่โล่งเมืองเชิงวัฒนธรรมในอดีตตอบสนองต่อบทบาทและกิจกรรมของสังคมยุคเกษตรกรรมที่เนื้อต่อตัวแปรและปัจจัยหลายประการ ทั้งในแง่จิตวิญญาณเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษและพุทธศาสนา ที่ต้องการพื้นที่โล่งในการประกอบพิธีกรรม ในแง่การดำรงชีวิตประจำวันในสังคมเกษตรกรรมที่ต้องการพื้นที่โล่งในระดับครัวเรือนเพื่อตากพืชผลทางการเกษตรและกิจกรรม หรือกิจกรรมฆราวาสพิธีของกษัตริย์ และราชสำนักที่ตอกย้ำอำนาจการปกครองให้มีสิทธิธรรมเหนือบุคคลธรรมดาทั่วไป จึงทำให้พื้นที่โล่งมีบทบาท สถานะและความสำคัญสอดคล้องกับการรองรับกิจกรรมเฉพาะนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ และมีแบบแผนไปสู่พื้นที่โล่งในระดับภาพรวมใหญ่

ปัจจุบันเมืองเชียงใหม่ถูกเปลี่ยนแปลงไปเกือบทุกด้าน อันมาจากนโยบายการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างกัน ส่งผลให้ลักษณะกายภาพและโครงสร้างของเมืองเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ระบบคิด ธรรมเนียม พฤติกรรมมารากินการอยู่อาศัย กิจกรรมในการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเทคโนโลยีและบริการนิยม คนในสังคมเมืองมองต่อจรรยาบรรณ วิชาชีพต่างๆ อันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมต่อคติความเชื่อต่างๆ อันเคยเป็นกฎเกณฑ์ใช้ควบคุมดูแลสังคมให้อยู่กันอย่างสงบสุขและกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อมได้ลดน้อยลง มากลุ่มแนวคิดและมุมมองแบบตะวันตก ที่ต้องการชนะบรรณชาติ คิดแบบตรรกะไม่ได้คิดเชิงปรัชญาอีกต่อไป ทำให้ส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการจัดถิ่นฐานที่เข้ามาทำลายรูปแบบและโครงสร้างของเมืองโบราณของเชียงใหม่ให้กลายเป็นสภาพดังที่ปรากฏ ดังนั้นเมื่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยน ระบบการคิด การมองโลกเปลี่ยน รูปแบบที่หักอาคัยและการตั้งถิ่นฐานคนก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยบวกกับการเพิ่มจำนวนประชากรที่ต้องการที่พักอาศัยเพิ่ม การแข่งขันกันทางสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ทำให้รูปแบบของช่วงบางรูปแบบแทบจะหมดความสำคัญและคุณค่าลงไป เช่น ช่วงบ้าน ช่วงเรือน ที่คนไม่ได้ประกอบกิจกรรมด้านเกษตรกรรมที่ต้องการพื้นที่โล่งกว้างดังเช่นอดีต ช่วงหลวงหรือช่วงวัดถูกบุกทำลายพื้นที่และบทบาทลง เพราะไม่เอื้อต่อนโยบายการเมืองการปกครอง และคติความเชื่อ ความศรัทธาที่เริ่มลดน้อยลง

รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ผนวกกับนโยบายการปกครองจากส่วนกลาง ที่กำหนดความเป็นไปของบ้านเมืองที่ขาดหลักไวยากรณ์ อันพัฒนาการมาจากอดีตอันเป็นรากเหง้าของคติแบบ ลัทธิศาสนา ทำให้พื้นที่โล่งเชิงวัฒนธรรมแบบสัญลักษณ์บทกวีและพื้นที่โล่งไป การวางแผนพัฒนาพื้นที่โล่งในเมืองจากภาครัฐ มุ่งเน้นแต่จำนวนปริมาณในเชิงพื้นที่มากกว่ามุ่งเน้นปรับปรุง พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองต่อลักษณะการดำรงชีวิตของผู้คนในแท้จริง ดังจะพบเห็นทั่วไปที่มุ่งประเด็นการพัฒนาไปสู่การเพิ่มสวนสาธารณะและนันทนาการเพียงอย่างเดียวต่อรูปแบบพื้นที่โล่งของเมืองในรูปแบบลักษณะใหม่ๆ ที่เกิดจากแนววิวัฒนาการทางสัญจร หรือนำพื้นที่สู่สนามไปพัฒนาแท้จริงแล้วจรรยาบรรณดั้งเดิมของคนพื้นถิ่นถือว่าเป็นพื้นที่ที่ขี้บวมคลจะไม่นำไปปลูกถ่ายหรือทำกิจกรรมอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศรัทธาเหล่านี้เป็นต้น พบว่าพื้นที่สวนสาธารณะและนันทนาการหลายแห่งไม่ประสบความสำเร็จในแง่การรองรับกิจกรรมและการใช้สอยที่ตอบสนองต่อคนในชุมชนเมือง ทั้งนี้เพราะมาจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ที่คิดแต่จำนวนปริมาณไม่ได้ดูถึงกิจกรรม พฤติกรรม โลกทัศน์ รูปแบบการดำรงชีวิตของคนเมืองที่แท้จริงหรือไม่ว่าพื้นฐานความต้องการพื้นที่โล่งในระดับต่างๆ มีลักษณะเป็นเช่นไร ดังพบปัญหาที่ลักษณะกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีทั้งจากคติความเชื่อผีบรรพบุรุษและพระพุทธศาสนา ที่ชุมชนเมืองปัจจุบันประสบกับการขาดแคลนพื้นที่โล่งในรูปแบบที่เอื้อต่อลักษณะกิจกรรมนั้นๆ

ทิศทางในอนาคตของพื้นที่โล่งเมืองควรสอดคล้องสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรม พฤติกรรมและลักษณะรูปแบบของการดำรงชีวิตของคนในสังคมเมืองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ควรควบคู่กับการอนุรักษ์นครประวัติศาสตร์ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน การกำหนดรูปแบบพื้นที่โล่งของเมืองในระดับต่างๆ ต้องเคียงคู่กับระบบคิด หลักไวยากรณ์ในภาพรวมของเมือง คติแบบแผนจรรยาบรรณวิถีของคนพื้นถิ่นที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมา เพื่อผลและเป้าหมายสุดท้าย

คือ การตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอยของคนในชุมชนเมืองทุกคนให้อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งกายและใจ ที่สัมพันธ์กับระบบนิเวศวิทยาของเมืองและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติโดยรอบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นภูมิปัญญาของบรรพชนในอดีตที่มีแก่นหนักแน่นแล้ว เพียงแต่เราต้องเปิดใจ เปิดความคิดแล้วกลับไปทบทวน วิเคราะห์ ศึกษาแล้วประมวลความรู้ซึ่งเป็นปรัชญาอันน่ากลับมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาพื้นที่โล่งเมืองให้สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพของสังคมเมืองสมัยใหม่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะก้าวไปสู่เมืองในอนาคตได้อย่างเต็มภาคภูมิ โดยมีรากเหง้าของอดีตอันเป็นแม่พิมพ์การดำเนินงานที่สืบทอดมาโดยไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างโดดเดี่ยว ไร้ทิศทางเหมือนดังเช่นเมืองที่ประสบกับปัญหาต่างๆ หลายแห่งในโลกนี้

ในการศึกษารูปแบบช่วงกับการพัฒนาที่โล่งของเมืองที่เลือกพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่ศึกษาที่อาจใช้เปรียบเทียบกับพื้นที่เมืองอื่นๆ อันมีต้นกำเนิดจากสายวัฒนธรรมเดียวกันหรือในแถบดินแดนล้านนาเท่านั้นเพราะต่างพื้นที่ ต่างสายวัฒนธรรม รูปแบบการก่อเกิดรัฐและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามปัจจัยและเหตุผลอันเป็นตัวแปรการก่อเกิดของเมือง ส่วนบทบาทและข้อเสนอแนะต่อทิศทางความเป็นไปของรูปแบบพื้นที่โล่งเมืองในระดับต่างๆ ดังเสนอแนะในบทที่ 5 เป็นเพียงความคิดเห็นและมุมมองเพียงด้านเดียวของผู้ศึกษาเอง ยังไม่ใช่คำตอบสำหรับแนวทางการพัฒนาพื้นที่โล่งของเมือง แสดงถึงแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและนิเวศวิทยา ที่ต้องการให้คงอยู่และควบคู่กับสังคมเมืองในยุคปัจจุบัน เพื่ออนาคตได้อย่างกลมกลืนส่วนคำตอบสำหรับทิศทางของพื้นที่โล่งเมืองและแนวทางในการพัฒนาเป็นคำตอบที่ทุกคนในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่โล่งของเมืองที่เกิดขึ้นใหม่นั้นควรจะมีการศึกษาถึงพัฒนาการของพื้นที่ต่อการรองรับกิจกรรมมหาสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งจะทำให้ต้องมีความรู้ใหม่ทั้งหมดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของสังคมปัจจุบันอันนำไปสู่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่โล่งของเมืองหรือวางแผนผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะ นักวางแผนควรให้ความสำคัญกับการทบทวนประวัติศาสตร์ของพื้นที่เพื่อให้รู้ถึงคุณค่าความสำคัญของพื้นที่อันสัมพันธ์กับวิถีชีวิต คติความเชื่อจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีเอกลักษณ์อยู่ในตัวของพื้นที่เองมากเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ด้วย ทั้งนี้การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ต้องเคียงคู่ไปกับการพัฒนาของสังคมเมือง การฟื้นฟูลักษณะทางกายภาพเชิงวัฒนธรรมควรมีแม่พิมพ์ลักษณะกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมตามไปด้วยเพื่อให้เกิดองค์ประกอบที่สมบูรณ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์และพฤติกรรมอันสัมพันธ์กับพื้นที่พักอาศัย ระบบนิเวศวิทยาและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ทั้งนี้ควรให้สัมพันธ์กับลักษณะของโครงสร้างเมืองในอดีตที่มีมาแต่อดีต อันได้แก่ ดอยสุเทพ จลองแม่ย่า แม่เหล็กปิง แนวกำแพงดินชั้นนอก และกำแพงอิฐชั้นใน คูเมืองและถนนแกนหลักสำคัญ อันได้แก่ ถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้า ซึ่งแนวทางและมาตรการฟื้นฟูช่วงและพื้นที่โล่งในระดับต่างๆ ควรมีความสอดคล้องกับบทบาทและแนวทางในการอนุรักษ์เขตสิ่งแวดล้อมกำแพงเมืองชั้นในที่มีความสำคัญยิ่งทางประวัติศาสตร์ โดยมีแนวทางและการกำหนดบทบาทให้สัมพันธ์กับลักษณะของกิจกรรมเมืองที่เหมาะสมสำหรับเขตอนุรักษ์เมืองเก่าที่คงความมีชีวิตและสีสันของวิถีชีวิตผู้คนในสังคม